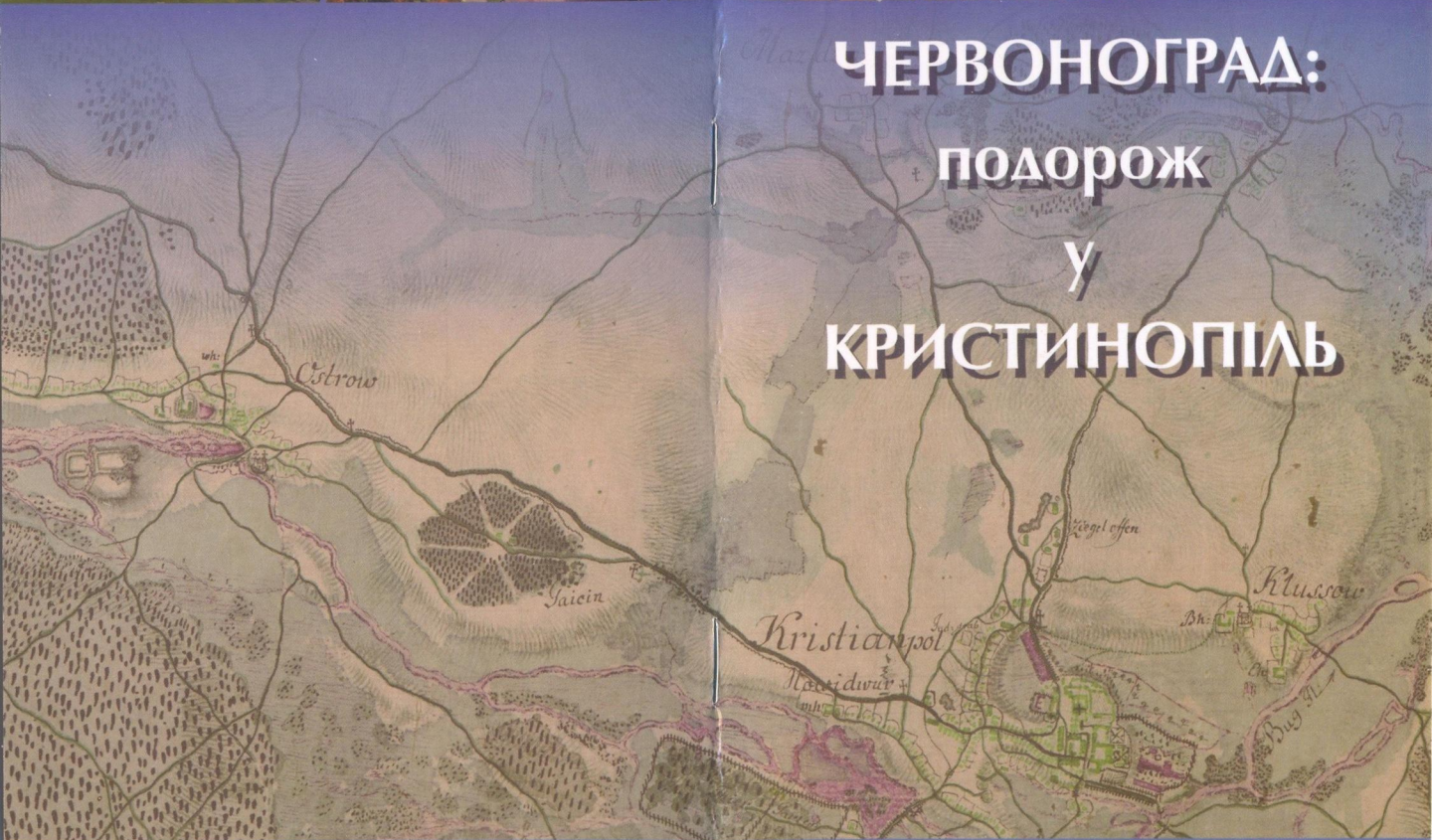

ЧЕРВОНОГРАД: подорож у КРИСТИНОПІЛЬ

Інформаційна підтримка

знати

бачити

пам'ятати

КУЛЬТУРА

ВІДДІЛ КУЛЬТУРИ
ЧЕРВОНОГРАДСЬКОЇ
МІСЬКОЇ РАДИ

СПІВНОТА
КРИСТИНОПІЛЬ-
ЧЕРВОНОГРАД:
ІСТОРИЧНИЙ
КОД МІСТА

ЧЕРВОНОГРАД

Герб Чervонoгpaдa, затверджений Чervонoгpaдськoмy мiськoмy рaдoю 2002 рoкy (художники: А. Бача, М. Левкун, А. Салютенко, К. Стаельник, сучасний дизайн: А. Гречина)

Країна: Україна

Регіон: Львівська область

Адміністративно-територіальний поділ: м. Червоноград, смт. Гринік

Густота населення: 3833 осіб/км²

Площа: 19 км²

м. Червоноград — 17,8 км²,

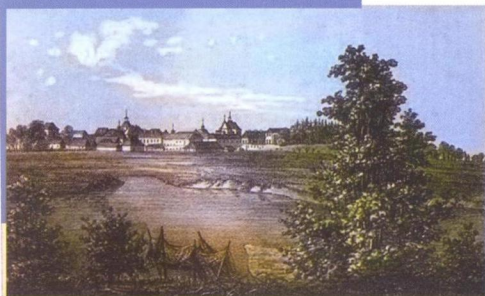
Гринік — 1,2 км²

Кількість населення (на 01.08.2019р.):

м. Червоноград — 69,4 тис.

смт. Гринік — 2,9 тис.

ІСТОРІЯ

Сучасний Червоноград розділений заплавою Західного Бугу на старе місто (у минулому Кристинопіль) і нове місто (вигубоване вже у радянські часи). І якщо візитівкою Червонограда, шахтарської столиці Галичини, багато хто вважає монумент «Гімн праці» на в'їзді до міста зі сторони Львова, символічним втіленням історії давнього Кристинополя є палац Потоцьких у старій частині міста.

Територію, на якій розташований сучасний Червоноград, люди обжили здавна: про це свідчать численні археологічні знахідки, найдавніші з яких датовані IX–V тис. до н.е. З кінця X століття місцеві землі входили до складу Київської Русі, а з 1234 року — до складу Галицько-Волинського князівства, столицею якого до 1240–1250-х був Белз. Однак у XIV столітті за безліччю земель точилася постійна боротьба між Литвою, Угорщиною і Польщею, які по чергово захоплювали край, аж поки 1387 року польська королева Яввіга не утвердила польську владу на цій території. У XV ст. Белз стає центром восходства у Польському Королівстві, і польська шляхта витісняє руську, на кілька століть поєднавши історію галицьких земель з історією Польщі.

Кристинопіль був заснований великим коронним гетьманом Феліксом Казімежом Потоцьким на землях поселення Новий Двір, де здавна мешкали українці. А назву отримало на честь гетьманової дружини, Кристини (Христини) з роду Любомирських, у жилах якої також текла українська кров — дружина засновника міста була правнучкою православного руського князя Олександра Острозького.

ОСНОВНІ ДАНІ

Монумент «Гімн праці». Скульптор Й. Саловський, 1978

Географічне розташування:

Місто Червоноград розташоване у північній частині Львівської обл., у Надбужанській котловині над р. Західний Буг.

Відстань:

до обласного центру — 73 км до кордону з Польщею — 29 км

Телефонний код: +380-3249

Поштові індекси: 80100-80109

Специфіка регіону:

промисловий, здебільшого переробна та добувна промисловість.

Міська влада

Адреса: 80100, Львівська обл., м. Червоноград пр. Шевченка, 19

Вебсторінка:

<http://www.chervonograd-city.gov.ua>

ІСТОРІЯ

1692 року Потоцький звернувся до короля з проханням надати місту маґдебурзьке право, проте отримав відмову. Однак саме цей рік історики вважають початком літочислення міста, що на довгі роки стало родинним гніздом родини Потоцьких гербу Пилява.

Онук цієї пари, Францішек Салезій Потоцький, був власником чи не найбільших земельних володінь на території Речі Посполитої, провадив по-королівському пишне життя (та й сам претендував на польську корону) і прославив містечко Кристинопіль у цілій Європі.

Фелікс Казімеж Потоцький, засновник Кристинополя (1630–1702)

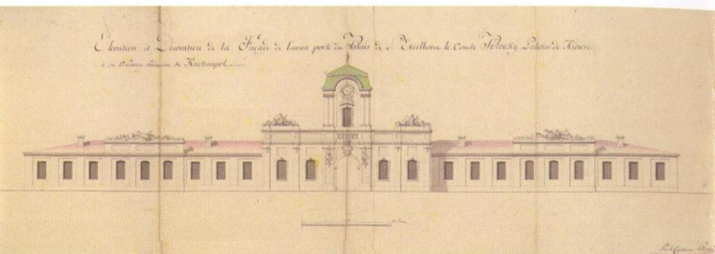

Францішек Салезій Потоцький (1700–1772)

Саме він перебудував родинний замок на розкішну резиденцію, яку тривалий час вважали перлиною галицької архітектури. Проект палацу і розкішного парку з водоймами та каскадами Потоцький замовив французькому інженеру П'єру Ріко де Тірегаю, який завдяки оновленню резиденції великого коронного гетьмана Яна Клемена Браницького у Білостоку зажив слави злізного архітектора. Численні пожежі й перебудови змінили палац, колишню красу якого можна хіба уявити, а більшість предметів інтер'єру та мистецьких артефактів утрачені назавжди.

Герб Пилява (срибна)

Фрагмент креслення кристинопільського палацу П'єра Ріко де Тірегая (1757)

Однак колись у кристинопільському палаці провадили розкішне життя і повсякчас приймали відомих гостей, зокрема й славнозвісного Джакомо Казанову, який 1766 року прожив тут два тижні.

Костел Святого Духа (зараз церква Святого Володимира) на початку XX століття

Попри активне світське життя, Францішек Салезій Потоцький був дуже побожною людиною і чимало жертвував на будівництво костелів і греко-католицьких церков та монастирів. Він став найбільшим фундатором кристинопільського костелу Святого Духа (нині церква Св. Володимира) і присланого до нього монастиря Бернардинів, а також вибудував церкву Святого Юрія та василіянський монастир, які й досі є окрасою старої частини міста.

Василіянський монастир славився ще й багатю бібліотекою, найіншніші видання з якої — «Кристинопільський апостол» (XII століття) і «Бучацьке Євангеліє» (XII–XIII століття) є унікальними культурними і духовними пам'ятками України. Однак найбільшою святинею кристинопільських василіян досі залишається чудотворна ікона Матері Божої.

Натомість син Францішка Салезія Потоцького, Станіслав Шенський, став фігурантом сумної любовної історії, яка й досі надихає поетів та письменників і надає історії місту неповторного присмаку легенди. Сімнадцятилітній Станіслав закохався у незаможну шляхтянку Гертруду Коморовську і 1770 року взяв із нею таємний шлюб.

Церква Святого Юрія (сучасний вигляд)

Гертруда Коморовська. Малюнок Титуса Малешевського за олійним портретом, 1868

Дізнавшись про вибрик сина, Потоцькі наказали викрасти дівчину і запроторити її в монастир. Та дорогою до Львова викрадачі перестрігли хуру, що везла збіжжя, і накрили полонянку перинами, щоб не кричала. Коморовська задихнулася, а перелякани злочинці вирубили ополонку у кризі над рікою Рата і заштовхнули туди тіло. Усе таємне рано чи пізно стає явним: про злочин Потоцьких дізналися, і ця скандальна історія прогрімала на всю Європу. Утім, нещасне кохання не завдало Станіславу Потоцькому одружитися ще двічі (удруге — з «прекрасною грекинею» Софією Главоне-Вітт, на честь якої він облаштував донині відомий дендропарк «Софіївка» в Умані).

Наприкінці XVIII століття у Кристинополі мешкала Катажина Коссаковська з Потоцьких і місто на якийсь час знову стало великопанською резиденцією. Після її смерті місто перейшло під адміністрацію австрійського уряду, а власники палацу часто змінювалися: Стаженські, Ожаровська, Рудницький, Павловський, сокальський аптекар Фухс і два покоління Вишневських, каплиця яких і досі стоїть на старому цвинтарі.

Перша половина XX століття стала часом українського національного відродження і пожвавлення духовного життя міста. У вересні 1904 року з ініціати сілецького пароха і автора численних краєзнавчих досліджень з історії Надбужанщини Василя Чернецького в Кристинополі відкривається читальня «Просвіти».

При читальні діяло товариство «Відродження», що гуртувало свідому молодь. Кінець XIX і початок XX століття стали справжнім розквітом Василіянського чину: у Кристинополі діяли богословські студії, одним із викладачів яких був майбутній митрополит Галицький Преосвященний Андрей Шептицький. Саме тут, у Кристинополі, Шептицький склав вічні обіти і заснував при місцевому монастирі чернечу спільноту Студійського уставу.

Під проводом Василіян також розвинулися два жіночих згромадження — Сестер Службниць, першою настоятелькою якого стала сестра Йосафата (Михайлина Гордашевська), і Сестер Мироносиць.

Пам'ятник Митрополиту Андрею Шептицькому. Скульптор Т. Король, 2015

Кристинопільські діти. Фото 1915 року

Під час наступу російські казаки вчинили в місті справжній погром, під час якого здебільшого постраждали євреї. Влітку 1915 року австрійсько-німецькі війська відвоювали Галичину, але минуле спокійне життя не повернулося. Після розпаду Австро-Угорщини українцям, не відімути від інших народів, що входили до складу імперії, не вдалося реалізувати своє право на самовизначення. 11 листопада 1918 року було проголошено Західноукраїнську Народну Республіку.

Проте цей історичний для українців день став початком неоголошеної українсько-польської війни. Бої точилися і в Кристинополі, однак уже в липні 1919 року Українська Галицька Армія була змушена відійти і Галичина повернулася під владу Польщі. За час війни населення Кристинополя зменшилося на третину, а саме місто зрослося з поселенням Новий Двір. Натомість у місті поживилося підприємництво: тут діяли три млини, хімічна фабрика «Ванда», тартаки, підприємства з виготовлення цементу, фірми з пошиття одягу, млиноварня і навіть кондитерський цех.

Але спокій не тривав довго: у вересні 1939 року Радянський Союз і Німеччина підписали таємний пакт, розділивши Польщу, і Кристинопіль зайняли німці. Вже 21 вересня центр міста перетворився на згарище – падали єврейські будинки. Тєї самої ночі більшість єврейських мешканців утекли з міста, а кілька останніх родин 1941 року німці вивезли до сокальського гетто, назавжди знищивши кількасотлітню історію єврейської громади Кристинополя.

Ринкова площа у Кристинополі.
Фото першої половини ХХ століття

XX століття виявилось і найважчим часом для міста, в якому станом на 1900 рік жило 3592 особи (460 греко-католиків, стільки ж католиків римського обряду і 2672 євреї). Саме тоді обличчя міста, понівеченого у полум'ї І світової, змінилося не до впізнання.

У серпні 1914 року до Кристинополя увійшли російські війська під командуванням генерала Брусилова.

Кристинопіль став свідком нападу Німеччини на Радянський Союз у 1941 році. І хоча німецький окупаційний режим, принаймні спочатку, підтримував українців, однак незабаром стало зрозуміло, що про українську державність німцям не йдеться.

Восени 1942 року було створено Українську Повстанську Армію, і місцеві українці почали співпрацювати з нею.

Німецько-радянський кордон.
Фото 1941 року

У місті також діяла підпільна група Армії Крайової, до складу якої увійшли місцеві поляки. І хоча в обох організаціях були спільні вороги, різне бачення повосного державного устрою допродало до кривавих конфліктів. Останні роки війни стали часом найзапеклішого українсько-польського протистояння, жертвами якого часто ставали цивільні люди.

Але у липні 1944 року до міста увійшли радянські війська, і долю Кристинополя знову вирішили «нагорі».

Новий радянсько-польський кордон залишив Кристинопіль у складі Польщі. А навесні 1945 року розпочалося примусове виселення місцевих українців з теренів Галичини. Уже наступного року в коліс багатонаціональному місті залишилися тільки поляки. Утім, їм довелося незабаром залишити рідні домівки.

У 1951 році Польща і СРСР підписали в Москві угоду про обмін ділянками територій, унаслідок якої всім мешканцям Кристинополя довелося виїхати. А місто перейменували на Червоноград.

Демонтаж пам'ятника Леніну
у Червонограді 1 серпня 1990 року

Промислова історія Червонограда почалася з будівництва шахти № 1 «Великомостівська», і незабаром місто зажило слави шахтарського міста.

Саме червоноградські шахтарі поклали початок знаменитому «ленінопаду», з якого почався відлік української незалежності: пам'ятник Леніну у місті було демонтовано 1 серпня 1990 року. А історія Червонограда у складі незалежної України твориться на наших очах і нами самими.

1. Палац Потоцьких (1756–1762 рр.)
2. Палашові оборонні мурів (1756–1762 рр.)
3. Церква Святого Володимира (1695–1703 рр.)
4. Монастир оо. Бернардинів (немц.) (1747 р.)
5. Оборонні мурів монастиря оо. Бернардинів (1767 р.)
6. Церква Святого Юрія (1771–1774 рр.)
7. Монастир оо. Василіан (1771–1774 рр.)
8. Каплиця Вишневецьких (II пол. XIX ст.)
9. Кристинопільський швнтар (сер. XIX ст.)
10. Клоуєвський швнтар (сер. XIX ст.)
11. Нововірська школа (I пол. XX ст.)

12. Приагородний хрест (1672 р.)
13. «Заможний» будинок (1930-і рр.)
14. «Єврейський» будинок (кін. XIX–поч. XX ст.)
15. Палорна стіна (1938 р.)
16. «Австрійський» міст через р. Буг (1912 р.)
17. Міст «На кордоні» через р. Соколяк (1936 р.)
18. Заміничний міст через р. Соколяк (1928 р.)
19. Кристинопільська синагога (не існує)
20. Прибудинковий хрест
21. Кошиця Ринкова площа

22. Буявіля новітату Сестер Міроносич (не існує) (I пол. XV ст.)
 23. Успальниця рошини Потоцьких (1695–1703 рр.)
 24. Єврейський кіркулт (не існує) (XVIII ст.)
 25. Нововірський мнн (1930-ті рр.)
 26. Вулиця Шлевська
 27. Вулиця Лемківська
- Пам'ятники:**
28. Пам'ятник поету Василю Бобинському, уродженцю Кристинополя

29. Пам'ятник Сестрі Служебниці Таронкії (Ользі Мацьків)
 30. Пам'ятник митрополиту Андрею Шептицькому
- Інші туристичні об'єкти:**
31. Австрійська чорна сосна
 32. Тольпанове дерево
 33. Буявіля прикордонної застави СРСР
 34. Залишки військової ракетної бази СРСР «Кокарад»
 35. Довготривалі вогневі споруди (ДВС) Струмилівського укріплення часів II світової війни

Палац Потоцьких

Кристинопільський палац — родинна резиденція Потоцьких гербу «Срібна Пилва» — постав на місці замку, збудованого засновником міста Феліксом Казімежком Потоцьким (1630–1702). Його онук, Францішек Салезій Потоцький, замовив проєкт французькому архітекторові та інженеру П'єру Ріко де Тіррегаю. Об'єкт занесений до реєстру пам'яток архітектури національного значення.

Архітектор взявся за проєкт резиденції і паркового комплексу 1756 року, будівництво тривало 4 роки. Свого часу кристинопільську резиденцію Потоцьких, що поєднувала стилі бароко та ранній класицизм, вважали перлиною палацової архітектури, що не поступається польському королівському палацу у Вілянуві. Згідно інвентарного опису 1775 року, у палаці було 52 багато оздоблених приміщення як репрезентативного, так і житлового та господарського призначення. Парковий комплекс площею понад 7 га оздоблювали штучні каскади, канали та басейни, оздоблені скульптурами міфологічних персонажів.

У XVII–XVIII століттях гостями кристинопільського палацу були Джакомо Казанова та імператор Йосиф II, а також видатні митці Станіслав Строїнський, Францішек Смуґлевич, Марчело Баччареллі, Помпео Батоні та інші.

Син Францішка Салезія Потоцького, Станіслав Шенський Потоцький (1752–1805), невдовзі після смерті батьків передав Кристинопіль із довколишніми землями у довічне володіння графу Адаму Понінському.

Наприкінці XVIII століття кристинопільський маєток був власністю Катажини Коссаковської, з 1808 року палацом володів Адам Стаженський, граф Ліс, згодом — його син Олександр, одружений з Кароліною Потоцькою (Наваською), а потім дочка Софія, дружина російського генерала Адама Ожаровського.

Палац переходив із рук в руки, аж поки у середині XIX століття його не успадкував цісарський шамбелан і депутат Галицького сейму граф Тадеуш Вишневський, одружений з Юльєттою Сладіон-Вартґазен, племінницею колишнього губернатора Галичини Франца Стадіона. Син Тадеуша та Юльєти Вишневських, Станіслав Вишневський, та його дружина Марія Гаррах мешкали в палаці до кінця 20-х років XX століття. 17 березня 1936 року граф Станіслав Вишневський продав маєток Сокальському повітовому відділу.

Теперішній стан палацу викликаний численними пожежами та перебудовами (зокрема, ґрунтовною реконструкцією 1856 року), а також знищенням інтер'єру під час І та II світових воєн.

У 1914–1915 роках тут було розташоване Головне управління будівництва залізничної армії Російської імперії. У 1951 році Кристинопіль увійшов до складу РСРС. З 1956 до 1961 року у палаці розташовувалася школа для шахтарської молоді, а у балійній залі відбувалися розважальні вечори.

У 1956 році перший секретар комуністичної партії Радянського Союзу Микита Хрушов відвідав молоде радянське місто і виступив перед місцевими жителями з балкона палацу.

З 1989 року у палаці розташований Червоноградський філіал Львівського музею історії релігії. Виставки експонуються у чотирьох залах, в одній з яких розміщена постійна експозиція «Кристинопіль у XVII–XIX століттях».

Церква Святого Володимира

У 1695-му власник Кристинополя, Фелікс Казімеж Потоцький виділяв кошти на будівлю римсько-католицького костелу Зіслазня Святого Духа з підземною усипальницею для себе та нащадків.

Перша споруда була дерев'яною з мурованою підземною частиною. Потому пожежа знищила храм, тому 1701 року розпочалося будівництво вже повністю мурованого костелу. На прохання Францішка Салезія Потоцького Папа Інокентій XIII передав у парафію священну реліквію — мощі Святого мученика Климента.

У 1747 році при костелі було вимуровано монастир отців Бернардинів. Пожежа 1749 року знищила частину будівель, пошкодила костел. Відновлення монастирського комплексу завершили до 1760 року. У 1767 році доккола храму збудували кам'яні мурі. У 1751 році художник Д. Бальцані написав для костелу кілька ікон, а в 1756–1758 роках львівський художник Станіслав Строїнський прикрасив фресками інтер'єр костелу. Пожежа 1852 року знову значно пошкодила храм, проте вже за два роки святино відбудували.

За часів РСРС костел із монастирем були в занепаді — у будівлі був меблевий склад. У 1988 році радянська влада передала дуже знищені будівлі громаді Української Автокефальної Православної Церкви. Храм перебував-ли, змінюючи його вигляд. Тепер це церква Святого Володимира, найдавніша споруда міста та культурна пам'ятка національного значення.

Церква Святого Юрія та монастир отців Василіян

Архітектурний комплекс церкви Святого Юрія та монастиря отців Василіян є об'єктом культурної спадщини національного значення. Монастир у Кристинополі було засновано 1763 року. Фундатором монастиря став Францішек Салезій Потоцький. Храм збудували на місці старої дерев'яної церкви, що належала українській громаді міста.

Урочисте закладення наріжного каменю під нову церкву відбулося 15 жовтня 1771 року. Контроль над будівництвом здійснив архітектор Йоган Каспер Зельнер. 1766 року в присутності двору Потоцьких, єпископа Максиміяна Рила та духовенства, монахів урочисто введено до храму. Монастир володів великою бібліотекою, у якій свого часу перебував славний «Апостол». Це унікальна культурна і духовна пам'ятка України в давньослов'янській літературній традиції із XI століття, що походить із західної частини Київської Русі. До Кристинополя він надійшов із сусіднього монастиря у Городищі та отримав назву «Кристинопільський апостол». Крім того, у монастирській бібліотеці перебувало Бумачське Євангеліє XII–XIII ст. Ці унікальні рукописи нині зберігаються у фондах львівських музеїв — Історичного та Національного.

З кінця XVIII століття у храмі зберігалися мощі святого Онуфрія. Шороку, 25 червня, у день вшанування святого, відбувалися релігійні процесії, які з часом переросли у загальноміське свято.

Саме в цьому монастирі склав чернечі обіти майбутній митрополит Андрей Шептицький. У наш час у монастирському храмі зберігається чудотворна ікона Матері Божої Кристинопільської.

Ключівський цвинтар

У 1951 році СРСР та Польща уклали договір про обмін ділянками території, унаслідок чого місто Кристинопіль (стара частина міста Червоноград) і прилеглі до нього села опинилися в складі СРСР. Перейменоване на Червоноград місто розросталося, поглинувши старовинне село Ключів.

Дата заснування Ключова невідома, але 1768 року Польський сейм продав село киявському воєводі Францішку Салезію Потоцькому, тодішньому власнику Кристиноподля, і відтоді, як частина маєтку, Ключів переходив від одного до іншого власника міста. Село простягалося у вигляді літери «Г» — від нинішньої вулиці Старої Шахтарської в бік Західного Бугу і по вулиці Івасюка до території школи-інтернату. Згідно з переписом населення, 1880 року у Ключові проживали 376 мешканців, лише 11 з яких були католиками римського обряду. Обидві парафії — греко-католицька і римсько-католицька — належали до Кристинополя.

У селі була дерев'яна філіярна греко-католицька церква Святого Івана Богослова, яка 1915 року, під час бойових дій, згоріла.

Кристинопільський цвинтар

У давнину людей ховали при релігійних спорудах, розташованих здебільшого посеред поселень, а захоронення проводили не дуже ретельно і на невелику глибину. Це призводило до антисанітарії та масштабних епідемій.

У Кристинополі кладовища розташовувалися при костелі Зіслання Святого Духа та на території Василіяньського монастиря. У 1772 році, після першого поділу Польщі, територія, де розташовувалося місто, відійшла до Австрії. Відтоді померлих почали ховати на 6 ліктів у землю та у виділених для цього місцях поза межами населених пунктів. Імовірно, саме тоді й було закладено новий цвинтар у Кристинополі. Цвинтар був розділений лісцем на дві частини: кристинопільську та новодвірську.

Визначні об'єкти

Кристинопільського цвинтаря:

1. Каплиця родини Вишневських
2. Пам'ятна могила Січовим Стрільцям
3. Місце поховання останків Потоцьких, перенесених у 90-х роках із крипт колишнього костелу Святого Духа
4. Могила медсестри УСС Стефанії Рибчак
5. Пам'ятник на місці першого поховання блаженної Йосафати (Михайлини Гордашевської), першої настоятельки Зромадження Сестер Служебниць
6. Могила Анджєя Граффа, кристинопільського бургомистра

Каплиця Вишневських

Каплиця-усипальниця родини Вишневських кінця XIX століття розташована на старому кристинопільському цвинтарі, який існує вже понад 180 років. На трикутному фронтоні ще зберігся родинний герб Прус I і залишки напису латиною «Пресвяте серце Ісуса, помилуй нас».

В цій каплиці були поховані члени родини Вишневських, які з 1848 до 1936 року володіли колишнім палацом Потоцьких і великими угіддями навколо Кристинополя.

У радянські часи невідомі зловмисники розграбували і зруйнували каплицю, розбивши крипти і сплюндрувавши поховання. У 2017 році з ініціативи червоноградського відділу Товариства польської культури Львівщини і за сприяння Міністерства культури Польщі було проведено перший етап реставраційно-будівельних робіт у каплиці. Під час розчищення крипт було віднайдено рештки знищених мармурових плит з інскрипціями, уламки трун і останки членів родини Вишневських, які того самого року перезаховані в каплиці.

Новий Двір

На цих територіях люди селилися з давніх давен. Проте початок системної забудови берега річки Солокії у місці її впадіння у Західний Буг, імовірно, припадає на XIV-XV ст. Вважається, що перші поселенці прийшли сюди з більш давнього поселення регіону — Городища (тепер це однойменне село Сокальського району). Перша відома нам письмова згадка про Новий Двір датована 1525 роком. Поселення почало свою забудову з берега Солокії (тепер ця територія — вулиця Лемківська).

Колісь у селищі було два храми — православний та католицький, а також водяний млин. Тепер ці споруди не існують. Згадкою про колишнє поселення нам служать будівлі парового млина (на фото праворуч) та новодвірської школи (тепер у цьому приміщенні розташовується туберкульозний диспансер Червоноградської міської лікарні).

Придорожній хрест

Придорожній хрест у Червонограді — пам'ятка архітектури місцевого значення. Розташований на історичній межі поселень Кристинопіль і Новий двір (тепер це роздоріжжя вулиць В. Великого та В. Бобинського).

За однією з версій, монумент установили 1672 року за наказом короля Речі Посполитої Яна III Собеського на честь перемоги польського війська над Османською імперією. А можливо, саме тут стояла сільська церква.

Це цегляний чотириярусний бароковий монумент у вигляді башти-стовпа заввишки 5,40 м; має квадратну основу 1,35 м; стоїть на підвищенні висотою 0,7 м. Усі яруси оздоблено арочними нішами з кожного боку. Вгорі споруду завершує метаевий хрест заввишки 0,7 м.

Екзотичні дерева

Австрійська чорна сосна «Пірамідаліс» (*Pinus nigra austriaca*)

Хвойне вічнозелене дерево. Дорослі дерева зазвичай виростають заввишки до 10 метрів, проте за сприятливих кліматичних умов можуть бути значно вищими (висота червоноградського екземпляру — 16 м).

Природний ареал дерева — Середньо-європейський воєводин (територія Австрії, Чехії, частково Македонії та Сербії). За часів Австро-Угорщини висаджували у Галичині на вулицях міст, у відпочинкових зонах і парках.

во висаджували у Галичині на вулицях міст, у відпочинкових зонах і парках.

Ліріодендрон тюльпановий (*Liriodendron tulipifera*)

Дерево висаджене першим директором Червоноградської школи №4 Іваном Доленком у 1970-х роках. Він привіз його разом з іншими саджанцями з Нікітського ботанічного саду для облаштування скверу навчального закладу. Найкращий час для милування ліріодендромом — кінець травня, коли він увесь укривається жовтими квітами, подібними на тюльпани.

Музеї

Червоноградська філія Львівського музею історії релігії (палац Потоцьких)

Адреса: вул. Пушкіна, 10
Телефон: +38 (03249) 3-90-35, 3-97-43
Час роботи: 09:00-17:00, ПН — вихідний

Гордістю музею є його фондова збірка, яка складається з унікальних ікон, священничого одягу, ритуально-го посуду, вишитих хоругв, обрусів та рушників. Колекція стародруків XVII–XVIII ст. представлена виданнями братських та монастирських друкарень міст Львова, Жовкви, Почасва, а також архівних документів XVII–XX ст. Фонди музею налічують понад 5000 експонатів основного та майже 5000 експонатів науково-допоміжного фондів. Постійні експозиції — «Кристинопіль у XVII–XIX ст.» і виставка ікон XVII–XIX ст.

Художній музей «Сокальщина»

Адреса: вул. Хмельницького, 16
Телефон: +38 (03249) 3-99-69
Час роботи: 10:00-17:00, ЧТ, ПТ — вихідні

Музей «Сокальщина» є філією Національного музею у Львові імені А. Шептицького. Фонди музею нараховують близько 1000 експонатів, серед яких сорочки із знаменитою сокальською вишивкою. Гордістю музею є виставка унікальних зразків чорної кераміки, писанки Тараса Городецького, меблі кінця XIX — початку XX століття.

Світлиця-музей Тараса Городецького

Адреса: пр. Шевченка, 15 (Народний дім)
Телефон: 938 (03249) 2-10-52,

У музеї-світлиці представлені писанки з різних регіонів України, а також роботи уродженця Червонограда і визнаного майстра писанкарства Тараса Городецького (1964–2006).

Фестивалі, які щороку відбуваються в Червонограді

Всеукраїнський дитячий фестиваль популярної пісні «Різдвяні дзвіночки».

Саме сюди з'їжджаються юні співоки таланту зі всієї України. Фестиваль є візитівкою міста впродовж багатьох років.

У 2018 році вперше відбулась найбільша літературна подія в Червонограді — книжкова толока «Червоноград читає». Тут можна зустріти як письменників, так і видавців. Численні літературні зустрічі, автограф-сесії, дискусійні майданчики, мистецькі виставки, майстер-класи — все це для червоноградців та гостей міста.

У 2019 році вперше відбувся фестиваль-конкурс народної хореографії «Галицькі вакації». Фестиваль новий, проте взяти участь у ньому вже готові як поляки, так і німці. У 2020-му році запланований на березень.

Березень толить також театральним фестивалем дітей та молоді з інвалідністю «Червоноград скакає друзів», учасники якого приїжджають до Червонограда з понад 11 областей України.

Мабуть, найголовніше досягнення — це зміна формату святкування Дня міста на фестиваль «ЧеФест». У 2018 році Червоноградська міська рада перенесла святкування на територію Західного Бугу, що суттєво додало позитиву в культурне життя міста.